

sygn. akt III A Uz 42/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w osobie Przewodniczącego sędziego Urszuli Iwanowskiej, po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2023 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z odwołania Zakładów (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe

na skutek zażalenia płatnika na postanowienie zawarte w punkcie 2. wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. akt III AUa 111/21,

postanawia: oddalić zażalenie.

sędzia Urszula Iwanowska

sygn. akt III A Uz 42/22

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2022 r., w sprawie III AUa 111/21, uchylił w całości wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 23 grudnia 2020 r., sygn. akt IV U 451/18 oraz poprzedzające go decyzje i przekazał sprawę do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K., a także postanowieniem zawartym w punkcie 2., zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu.

W uzasadnieniu sąd odwoławczy wskazał, że w analogicznej sprawie (sygn. akt III AUa 113/21) Sąd Najwyższy, odpowiadając na zadane przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie pytanie prawne czy zawiadomienie płatnika przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonane w trybie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1205) stanowi decyzję organu w przedmiocie ustalenia wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującej w danym roku składkowym, która to decyzja musi poprzedzać ewentualne wydanie decyzji sankcyjnej, o jakiej jest mowa w art. 34 ust. 1 albo ust. 2 ustawy wypadkowej, podjął uchwałę z dnia 16 lutego 2022 r., III UZP 9/21, w której stwierdził, że w sytuacji, gdy po ustaleniu indywidualnej stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe płatnik koryguje dane złożone w informacji rocznej, które stanowiły podstawę ustalenia tej składki, a organ rentowy nie zgadza się z treścią i skutkami skorygowanych danych, zastosowanie art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej musi poprzedzać wydanie decyzji, o której mowa w art. 31 ust. 11 pkt 1 ustawy wypadkowej. Artykuł 31 ust. 11 pkt 1 stanowi, że jeżeli konieczność korekty danych podanych w informacji, o której mowa w ust. 6, wynika ze stwierdzenia nieprawidłowości przez Zakład w decyzji, płatnik powinien złożyć korektę informacji nie później niż w terminie 7 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Sąd Apelacyjny w powołanym wyroku zważył, że w opisywanej sytuacji płatnik może więc zakwestionować stopę procentową określoną w zawiadomieniu, co spowoduje, że ZUS wyda stosowną decyzję, która będzie podlegała zaskarżeniu w normalnym trybie.

Jednocześnie sąd odwoławczy miał na uwadze, że w niniejszej sprawie organ rentowy nie poprzedził zaskarżonej decyzji sankcyjnej decyzją o ustaleniu wysokości składki. Taka decyzja została wydana ex post i płatnik twierdzi, iż nie została ona jeszcze doręczona.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny uznał, że przedmiotowa sprawa musi wrócić do etapu wydania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy wypadkowej, zawiadomień płatnika, określających wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe i ewentualnie rozstrzygnięcia sporu co do prawidłowości doręczenia decyzji wydanej w związku z tym zawiadomieniem. To oznacza, że płatnik - wobec przedstawionych w toku rozpoznania przedmiotowej sprawy, ocen prawnych w kwestii merytorycznej – rozważy (przy uwzględnieniu dotychczasowego orzecznictwa Sądu Apelacyjnego), czy nadal nie zgadza się na stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe, określoną w zawiadomieniu, i stosownie do podjętej konkluzji, albo dokona korekty, zgodnie z zawiadomieniem organu, albo oświadczy organowi, że sprzeciwia się dokonany ustaleniom zawartym w zawiadomieniu; wówczas organ rentowy, na podstawie art. 27 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 11 pkt 1 ustawy wypadkowej, będzie zobowiązany do rozstrzygnięcia kwestii ewentualnego doręczenia normalnej niesankcyjnej decyzji, która będzie podlegała zaskarżeniu (o ile uzna, że doręczenie to nie nastąpiło). Z uwagi jednak na fakt, iż ta niesankcyjna decyzja musi poprzedzać decyzję sankcyjną i nie może być wydana ex post – niniejszą decyzję należało uchylić.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 477^{14a} k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i poprzedzające go decyzje, i przekazał sprawę bezpośrednio organowi rentowemu, celem podjęcia czynności wynikłych ze stanu sprawy. Koszty procesu zostały wzajemnie zniesione, ponieważ wynik sprawy nie został przesądzony.

Z orzeczeniem Sądu Apelacyjnego zawartym w punkcie 2 powyższego wyroku nie zgodził się Z. K., który działając przez pełnomocnika w wywiedzionym zażaleniu zarzucił mu naruszenie:

a. art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. poprzez niezastosowanie wskazanych przepisów, podczas gdy organ rentowy powinien ponieść koszty procesu, w tym koszty zastępstwa procesowego, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, jak też poprzez wadliwą wykładnię powołanych przepisów polegającą na błędnym rozumieniu użytego we wskazanym przepisie pojęcia „strony przegrywającej sprawę oraz ostatecznego wyniku sprawy” w kontekście rozstrzygnięcia sporu w oparciu o art. 477^{14a} k.p.c. tj. w przypadku gdy sąd drugiej instancji uchyła wyrok oraz poprzedzające go decyzje i przekazuje sprawę do rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu;

b. § 2 pkt 6 oraz § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.; powoływane dalej jako: rozporządzenie) poprzez niezastosowanie wskazanych przepisów, podczas gdy organ rentowy powinien ponieść koszty procesu, w tym koszty zastępstwa procesowego, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu;

c. art. 110 k.p.c. (uwaga SA winno być: 100) poprzez jego błędne zastosowanie, podczas gdy w sprawie nie wystąpiły okoliczności dające podstawę do użycia powołanego przepisu;

d. art. 327¹ § 1 ust. 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące sporządzeniem uzasadnienia orzeczenia w zakresie kosztów w sposób więcej niż zwięzły, niepozwalający stronie na merytoryczną weryfikację toku myślenia Sądu prowadzącego do rozstrzygnięcia o kosztach procesu w skarżony sposób;

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

- zmianę skarżonego rozstrzygnięcia w zakresie kosztów procesu tj. pkt. 2 ww. wyroku poprzez zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika zwrotu kosztów procesu za obydwie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości przewyższającej stawkę minimalną tj. w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej ustalonej zgodnie z rozporządzeniem,

ewentualnie

- zasądzenie kosztów procesu za obydwie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

oraz o

- zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że jego zdaniem sąd drugiej instancji nieprawidłowo uznał, iż wynik niniejszej sprawy nie został przesądzony, a w konsekwencji na chwilę wydawania skarżonego rozstrzygnięcia nie było strony wygrywającej i przegrywającej sprawę. Takie rozumienie sprawy byłoby właściwe w przypadku, gdyby sąd drugiej instancji uchylił wyrok sądu pierwszej instancji i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania. Tymczasem w przedmiotowym stanie faktycznym sąd drugiej instancji zastosował art. 477^{14a} k.p.c. tj. uchylił wyrok sądu pierwszej instancji oraz poprzedzające go decyzje i przekazał sprawę do rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu. Na poparcie swojego stanowiska skarżący przytoczył pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 5 grudnia 2018 r. (III AUa 480/18), zgodnie z którym wydanie orzeczenia kasatoryjnego w odniesieniu do zaskarżonej decyzji jest jednoznacznie niekorzystne dla organu rentowego, przeto on jest stroną przegrywającą spór. W orzeczeniu tym wskazano ponadto, że skoro żądanie powoda zostało uwzględnione - apelacja okazała się zasadna - jego sytuacja prawna jest korzystniejsza niż przed wszczęciem postępowania. Takie samo stanowisko zajęł Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 października 2011 r. (I UZ 33/11).

Dalej skarżący podkreślił, że skarżone orzeczenie prowadzi do sytuacji, w której organ rentowy będzie prowadził od nowa postępowanie w sprawie, skutkujące wydaniem innej, osobnej decyzji, której treści na dzień dzisiejszy nie można przesądzić.

Zaś w ocenie skarżącego za zbyt daleko idące należałoby uznać takie rozumienie ostatecznego wyniku danej sprawy, które musiałoby rozciągać się na ewentualne przyszłe rozstrzygnięcie, które zapadłoby w sprawie sądowej zapoczątkowanej odwołaniem od tej przyszłej, nowej decyzji. Jeśli bowiem organ rentowy prowadząc nowe postępowanie weźmie pod uwagę aktualne i najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego w podobnych sprawach i zrewiduje swoje dotychczasowe stanowisko co do ustalenia podstawy wymiaru stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, może wydać decyzję zgodną z żądaniem powoda w tej mierze. Wówczas płatnik nie będzie wnosił odwołań od tej decyzji i stanie się ona ostateczna. Przyjmując logikę stojącą za skarżonym niniejszym zażaleniem rozstrzygnięciem co do kosztów procesu - nie wiadomo jaki organ i w jakim trybie wówczas przyznałby skarżącemu należne mu od organu rentowego koszty procesu za niniejsze postępowanie toczące się przed sądami dwóch instancji przez ponad cztery lata.

Jednocześnie płatnik podniósł, że nie ulega wątpliwości, również w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2022 r., III UZP 9/21, ale też biorąc pod uwagę dotychczasową praktykę innych oddziałów ZUS, że skarżone w niniejszej sprawie decyzje (...) Oddział w K. wydane zostały w sposób wadliwy, co organ sam chciał następnie naprawić wydając decyzje z dnia 19 marca 2019 r. W przedmiotowym postępowaniu organ rentowy wydając szereg wadliwych decyzji wobec płatnika naraził stronę na istotne straty finansowe, na które składają się: opłaty sądowe, koszty profesjonalnego pełnomocnika, koszty obsługi korespondencji, czas pracowników powoda poświęcony na przygotowywanie dokumentów potrzebnych w sprawie i ich uczestnictwo jako świadków w rozprawach itd. Wydanie zaskarżonego rozstrzygnięcia o kosztach procesu - w ocenie skarżącego - stoi więc w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, w tym poczuciem sprawiedliwości, zwłaszcza w sporze z organem państwowym, który co do zasady pozostaje w lepszej pozycji od jednostki społecznej, jaką jest przedsiębiorca. W takiej sytuacji zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego nie byłoby sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości, słuszności i zasadami współzycia społecznego.

Następnie skarżący podkreślił, że sąd drugiej instancji znosząc między stronami koszty procesu, winien był co najmniej dostatecznie uzasadnić takie swoje rozstrzygnięcie, a nie powołać się lakonicznie na jeden przepis, który w ocenie powoda nie ma w ogóle zastosowania w sprawie.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Zażalenie płatnika składek okazało się nieuzasadnione.

W pierwszej kolejności przypomnienia wymaga, że w myśl art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Reguła ta, wyrażająca podstawową zasadę ponoszenia przez strony kosztów procesu, jest uzupełniona zasadami kompensacji, słuszności i zawinienia (art. 100 do 104 k.p.c.). Oparcie rozstrzygnięcia o kosztach procesu na jednej z uzupełniających zasad orzekania o kosztach powinno być poprzedzone stwierdzeniem, że sytuacja zaistniała w sprawie wskazuje na celowość wyłączenia normy ogólnej.

W odpowiedzi na zażalenie trzeba podkreślić, że za utrwalony w judykaturze należy uznać pogląd, iż wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami jest słuszne wówczas, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu przegrywającym i wygrywającym, i zarazem wysokość kosztów każdej ze stron jest zbliżona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 r., III CZ 37/13, LEX nr 1402619; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 marca 2013 r., I ACa 799/12, LEX nr 1293653;). Nadto, w myśl postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r., V CZ 57/12 (Legalis nr 649168) porównanie stosunku, w jakim strony przegrały spór wymaga porównania zgłoszonych żądań z ostatecznym wynikiem postępowania (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 1965 r., I CZ 80/65, OSNCP 1966/3/47; orzeczenie tego Sądu z dnia 11 stycznia 1961 r., 4 CZ 143/60, OSNCK 1953/4/99, czy też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2002 r., I PKN 932/00, OSNP 2004/4/63).

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ulega wątpliwości, że wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 kwietnia 2022 r. nie przesądza merytorycznie o wyniku sprawy, gdyż w żaden sposób nie był wynikiem uznania zasadności zarzutów apelacji płatnika składek, a stanowił jedynie konsekwencję wykonania postanowień uchwały Sądu Najwyższego. Nie ulega wątpliwości także fakt, że obie strony postępowania poniosły koszty zastępstwa procesowego w tej samej wysokości. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że w sprawie nie można mówić o oczywistości naruszenia przez organ rentowy przepisów prawa skoro sąd odwoławczy uznał za uzasadnione oczekiwanie na wyrażenie opinii prawnej w analogicznej sprawie przez Sąd Najwyższy.

Dalej ustosunkowując się do zarzutów naruszenia art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. i naruszenia § 2 pkt 6 oraz § 10 ust. 2 rozporządzenia opartych wyłącznie na subiektywnych twierdzeniach płatnika składek, że uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie i poprzedzających go decyzji czyni organ rentowy stroną przegrywającą spór, należy stwierdzić, że w braku jednoznacznego wyniku procesu uniemożliwiającego określenie stopnia wygranej i przegranej każdej ze stron, zarzuty te są pozbawione podstaw. W ocenie sądu odwoławczego zaskarżone rozstrzygnięcie nie jest sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości, słuszności i zasadami współżycia społecznego. Natomiast odpowiada zasadzie sprawiedliwości społecznej. Skoro bowiem w sprawie nie ma strony wygrywającej i przegrywającej to nakładanie na którąkolwiek z nich kosztów zastępstwa procesowego drugiej strony byłoby niesprawiedliwe.

W odniesieniu natomiast do zarzutu naruszenia art. 327¹ § 1 ust. 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, Sąd Apelacyjny zauważył, że sąd odwoławczy nie przywołał wprost art. 100 k.p.c. jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia wynikającego z pkt. 2 zaskarżonego wyroku, ale uzasadnił swoje stanowisko w sposób trafny i, choć zwięzły, to jednak umożliwiając poddanie się kontroli instancyjnej, co sprawia, że podnoszony zarzut nie znajduje uzasadnienia.

Niezależnie od powyższego należy wyjaśnić, że roszczenia płatnika składek co do wysokości kosztów postępowania nie znajdują poparcia w okolicznościach sprawy gdyż, zważywszy na podkreślany w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2022 r., III UZP 9/21 (OSNP 2022/7/68), sankcyjny charakter decyzji o podwyższeniu z mocy art. 34 ustawy wypadkowej stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, sprawy tego rodzaju, należą do spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, podczas gdy strona skarżąca zażądała przyznania jej kosztów w wysokości odpowiadającej kosztom zastępstwa procesowego w sprawach majątkowych. Zaznaczenia wymaga, także, iż, jak słusznie zauważył pełnomocnik organu rentowego w odpowiedzi na zażalenie, ani charakter sprawy, ani też

rzeczywisty nakład pracy pełnomocnika płatnika składek nie uzasadniają żądania zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej.

Reasumując, zdaniem Sądu Apelacyjnego ocena zasadności zastosowania normy art. 100 k.p.c., dokonana przez sąd odwoławczy jest w pełni uzasadniona i znajduje uzasadnione podstawy w okolicznościach sprawy, natomiast żaden z przedstawionych w zażaleniu zarzutów nie daje podstaw do zmiany rozstrzygnięcia tego Sądu w przedmiocie kosztów procesu.

Mając na względzie powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 § 3 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c. zażalenie skarżącego oddalił.

sędzia Urszula Iwanowska